

govore drugače. Menelik ne izpusti vjetnikov brez odkupnine. To dela seveda Italiji preglavico. Papež Lev XIII. videč italijansko ljudstvo v stiski, uporabil je svoj vpliv pri kralju Meneliku za prost odhod laških ujetnikov. Čuje se, da koraki papeževi ne bodo zastoj. Framazonski državniki laški se sicer nad tem jeze, a ljudstvo laško bo gotovo hvaležno, če se bodo njega sinovi povrnili domov. — Še-le sedaj po preteku malone 3 mesecev so prišli do tega, da so jeli pokopavati padle vojake na bojišču pri Adui. Kake razmere morajo vladati pri Italijanih v Afriki, karakterizuje najbolj ta okolnost.

Kreta. — Nemiri na Kreti trajajo dalje. Mohamedanci divjajo in napadajo kristijane v njih stanovališčih in jih more. Kristjani beže v samostane in v konzulate. Turška se trudi, da bi napravila red, a ni zmožna tega. Poslala je mnogo vojakov tja, a ti stoje navadno na strani vstašev. Krščanski odbor je proglasil zedinjenje Krete z Grško. To je pač vseč Grški, a to zedinjenje ni kar tako. Treba bi bilo proti Turčiji z orožjem nastopiti in osvojiti Kreto. Ko bi Grška imela na svoji strani velevlasti, potem bi se že upala to storiti, toda velevlasti ne zaupajo preveč Grški, ima pač sama doma preslabo uravnane razmere. Pa tudi poguma nima Grška, da bi nastopila proti Turčiji. Komaj so velevlasti po svojih zastopnikih malo ostreje nastopile o tej zadevi, je Grška baje že odnehala od svoje namere prisvojiti si Kreto. Grki so pač preslabotni in tudi nimajo denarja za vojsko. Vedno kriče, da imajo postati nasledniki turškega kraljestva, a kadar pride do tega, da bi šli na delo, se umaknejo. S tem, da Grška ne bo priskočila kristjanom na Kreti na pomoč, izgubila bo veliko vpliva na vzhodu. To ne samo na Kreti, temveč tudi posebno v Makedoniji, kjer so vedno upali na pomoč Grške. — V nekaki čudni luči kažejo se pri tem vprašanju velevlasti. Da se grozodejstvom okom pride, bi morale pač vse na to delati. Če torej hoče Grška na Kreti red narediti, naj bi jo podpirale velevlasti. Toda, ker bi si Grška s tem pridobila Kreto, a Turška bi jo zgubila, pa velevlasti prizanašajo Turčiji, ki je od dne do dne bolj zrela, da izgine z evropskega pozorišča.

Obrtnija.

Vipavska železnica.

„Soča“ prinaša še sledeči članek o Vipavski železnici: V merodajnih krogih se razpravlja misel o podaljšanju vipavske železnice na Kranjsko in sicer do Vrhnike, od kjer si bo gradila v enakem času krajevna železnica do Ljubljane. — Taka zveza bi prizadela sicer nekaj tehniških težav, nekaj več stroškov, nego kaka druga zveza z južno železnico, ali vse to bi se bogato povračalo v velikih vsestranskih koristih, katere bi donášala tako okrajšana zveza. Železnica Ljubljana-Vrhnika-Ajdovščina-Gorica bi ne bila neizmerne koristi le za prizadete kraje, posebno za Ljubljano in Gorico, marveč tudi velikanske važnosti v vojaškem oziru in za splošno železniški promet proti jugu po zimi. Vsako leto se dogaja, da snežni zameti za več dni kar ustavijo ves promet, tovorni promet pa včasih po cel teden izostane. Kolika je pri tem škoda na vse strani, o tem se ne da niti približno govoriti. Nova železniška zveza bi pa odstranila vse take nepravilike, ker bi se ognila Krasu in bi tekla

po zavetnem ozemlju. In uprav v popolnem odstranjenju raznih neprijednostij v zimskem času na Krasu tiči velika prednost rečene najkrajše zveze Gorice z Ljubljano. — Ker to misel skrbno goje oni krogi, ki so spravili v življenje načrt vrhniške železnice, treba bode, da tudi od goriške strani storimo svojo dolžnost. Z združenimi močmi morda vendarle dosežemo tako zelo ugodno zvezo obeh glavnih mest Goriške in Kranjske. Na tak način bi dobili iz dveh krajevnih železnic jedno — glavno progo.

V tem pogledu si lahko vzamemo za zgled naše Štajerce. Najprej so pridobili krajevno železnico Celje-Velenje; ta že vozi par let. Potem pa so napeli vse moči na to, da so dosegli še zvezo Velenje-Drauburg na Koroškem. Ko bo dodelan ta kos železnice, bo jako okrajšana zveza Celja in Celovcem, dočim treba zdaj voziti čez Maribor. — Ali to še ni vse. Od Drauburga je že več let krajevna železnica do Wolfsberga v severnem delu Koroške; v enakem času so zvezali še Wolfsberg z glavno progo na zgorjem Štajerskem, ki pelje proti Dunaju. Tako torej nastane dolga železniška proga od Celja čez Koroško na gornje Štajersko.

Vipavska železnico upošteva sama vlada več nego le krajevno železnico. V členu II. preloženega načrta zakona je sprejeta določba, da vipavska železnica se ne smatra kot krajevna, marveč kot glavna železnica (Hauptbahn). V poznejšem poročilu o tej železnici pa pravi, da železnica Gorica-Ajdovščina je le prvi del prihodnje večje železnice do — Postojne.

Vlada ostaje sicer v tem pogledu še vedno pri stari misli o zvezi Gorice s Postojno. Ali med tem času je prišla na dnevni red vrhniška železnica, ki se bo tudi gradila: s to železnico je pa zelo premenjeno naše stališče z ozirom na bodoče podaljšanje vipavske železnice, namreč v tem zmislu, da bo treba napeti vse moči za morebitno železniško zvezo Ajdovščine z Vrhniko in ne s Postojno. — Toliko se nam je zdelo potrebno omeniti že zdaj, da bi se nikdo ne prenaljil v ogrevanju za vladino namero, ki se bo dala se premeniti, ako pridemo pred merodajne kroge s temeljito podprtimi prošnjami.

Obrtnijske raznoterosti.

Vseruska razstava v Nižjem Novgorodu odpre se dne 9. junija. Zajedno se otvori istega dne svetovnoznani semenj nižjenovgorodski. Ta razstava je XVI. vseruska razstava. Razstavni prostor je baje 400 sežnjev dolg in 350 sežnjev širok. Iz mesta do razstave vodi električna železnica. Ta železnica bode velika dobrota obiskovalcem razstave. Na razstavnem prostoru samem je zgrajena druga električna železnica ožjim tirom. Sosebno zanimiv bode azijski del razstave. V razstavi bode tudi ribnjak, obsežajoči 1000 kvadratnih sežnjev. Vsega ukupe bode imela razstava 20 odelkov za kmetijstvo, konjerejo, domače živali, sadjarstvo in vrtnarstvo, rudnarstvo, lovstvo, narodno umetnost, domačo industrijo, stroje, Sibirijo in trgovino Rusije s Kitajem in Japonsko, centralno

Azijo in trgovino s Perzijo, vojaške in mornarske stvari, plovbo po rekah in po morju, prosveto umetnost, zdravstvene in človekoljubne naprave in konečno za skrajni ruski sever.

Nova električna luč. Hrvat Tesla, sloveči učenec izumitelja Edisona, iznašel je po 7letnem proučevanju električno napravo, ki daje trikrat močnejšo svetlobo, nego dosejanje najboljših elektriških naprav. Glasom iz Novega Jorka došlih poročil se Tesla bavi sedaj s poskusi, kako bi bilo možno prevajati električno silo iz jednega kraja v drugi, ne da bi bilo potrebno v to posebno napeljanih žic. Pravijo, da Tesla pogodi tudi to, kar bi bilo pravo čudo, ki bi nadkrililo vse epohalne iznajde sedanjega veka.

Kmetijstvo.

Umna prasičjereja.

Da se prasičjereja izplača, je treba gledati, kakšnega plemena so prasiči. Treba je na to gledati, da se dobi tako pleme, katerega prasice imajo mnogo praset in dobro doje. Najboljša so angleškonemška križna plemena. Splošno naj ima prasič dolg širok hrbet, in prednje noge globoko vraščene. Prasiči dobrega plemena se zrede za pol kilo na dan, slabega plemena pa niti četrt kilo ne. Mrjasec naj ne bode premočen in se prezgodaj ne sme spuščati, nikakor ne pred desetim mesecem. Svinja naj se ne goni k mrjascu pred devetim mesecem. Za 40 svinj je dosti jeden mrjasec.

Prasica nosi tri mesece, tri tedne in tri dni. Nekaj časa poprej in nekaj časa pozneje, ko ima mlade, se svinji ne sme dajati kisle krme. Sladko mleko z vodo, ovsena, pšenična ali ržena moka je za take svinje najboljša krma. Treba je velike previdnosti, kadar ima svinja mlade, izogibati se je vsega, kar bi jo utegnilo vznemirjati. V največ slučajih je najbolje sproti pobrati mladiče, dokler ni vse končano. Potem naj se preišče, koliko sescev ima svinja. Ne sme se pustiti živih več prasičkov, nego je sescev.

Če ima prasica dovolj mleka, naj prasičke seso šest ali osem tednov. Za pleme namenjeni prasiči naj se puste pri svinji osem do deset tednov, da so krotkejši. Če se bi pa zaradi pomankanja mleka ali pa zaradi bolezni prasički morali odstaviti, se jim mora dati kravjega mleka zredčenega z vodo, kateremu se primeša nekoliko sladkorja. Ko se prasički odstavijo, mora se slednji dan šest do osemkrat jim dati sveže, dobre krme. Seveda bodo lepši zrastle prasički, če se more vsakemu dati na dan blizu liter kravjega mleka, do dvanajstega tedna. Poslednje tedne naj se presno mleko zamenja s posnetim. Od trinajstega tedna jedo lahko zagrizeno mleko. Pazi dobro na snažnost korit in skrbi za gibanje prasičkov na prostem. Do četrtega meseca dajaj prasičkom ječmen, potem pa že preneso vsako krmo. Od tega časa je prasič najdragocenejša domača žival. Pri gospodarstvu, tudi pri gospodinjstvu vedno kaj odpade, kar se lahko da prasiču. Umno je vse odpadke pri gospodinjstvu porabiti in še le potem za prasiče kupovati.

S četrtem mesecem loči prasičke po spolu, krmi jih dobro, a vendar ne tako, da bi se debelili. Pitati se prasič ne sme pred sedmim mesecem, če se pa gleda na špeh, naj se pa s pitanjem začneja še pozneje. Če je mogoče naj se prasiči krmijo štirikrat, ne le trikrat na dan. Najbolja krma je krompir, korenje in repa, ki se pa naj skuhajo. Dodajati se pa mora še kake moke, kadar se prasiči debele, pa rženo, ječmenovo, ajdovo ali turščino zrnje. Soliti prasičem ni dosti treba. Če se prasičem zelo soli, je še škodljivo.

Kmetijske raznoterosti.

Slabo ravnanje v hlevih s konji. Naravnost nerazumljivo je, da ljudje, ki se že leta in leta ukvarjajo s konji, vendar še sedaj ne znajo s to živalijo prav ravnati. Le oglejmo si konjske hleve; ti so večkrat temni ali mračni, prave podzemeljske kleti, nesnažni, prevroči in soparni ali premrzli. Očesne in pljučne bolezni so nasledki takega mučenja! Kot prava spaka pa se sme smatrati visoko na steno pritreno lestva. Kdor je to iznašel, moral je opazovati žirafa pri žretju ter jo smatrati za konja. Konj v svojem naravnem stanju pobira svojo hrano s tal, ne pa od zgorej z drevja, kakor žirafa ali slon. Pri žretju izza lestve padajo živali neštivilna drobna semena in prah v nosnice in v oči ter povzročijo bolezni v dihalniku, kakor tudi vnetje oči ter včasih celo sipoto.

Kako se muhe in brenclji odženo od tovarne živine. Da se nadležni mrčes v vročih dnevih odžene od živine, rabijo nekateri kuhano vodo, v kateri se je kuhalo orehovo perje, pelin, vodeni dresel in lopatika ali aloa. S tem se namažejo konji in oprega. Ako pa tega ni pri rokah, rabi naj se rman, ki raste povsod ob potih. Z njim naj se živina obdrigne. Kdor hoče rabiti v ta namen lopatiko, naj v dveh litrih vode skuha 20 gramov lopatike ter naj s tem namaže konje in opravo. Če bi to ne pomagalo, poskusi naj se s karbolnim oljem ali z zmesjo, ki ima 10 delov petroleja, 10 delov ribje masti, 10 delov lavorjevega in en del nageljnovega olja. V Ameriki rabijo kmetovalci zmes iz dveh delov ribje masti in iz 1 dela petroleja.

Poučni in zabavni del.

Svobodne šole v Parizu.

Po Konradu Albertiju.

Nobena skušnja, nobena beseda ni tako hudo zadela Francozov, kakor mnogokrat ponavljana nemška trditev, da so pri Kraljevem Gradcu in Sedanu zmagali pruski „šolmoštri“. Na male stvari so bili od nekdanj Francozi tako ponosni, kakor na svoje šole. Priznati se mora, da so Francozi v šolstvu dosegli izvrstne vspehe, posebno v višjem. Specijalne šole: vojna šola, inženerska šola, politehnika, obrtni akademiji, višje učiteljsko semenišče bile so vedno na višini časa in so vzgojile nebrojno porabnih mož. Z ljudskošolskim poukom je pod Napoleonom III. bilo slabo in Francozi so v vojni 1870. l. se dovolj prepričali, da se pogum in prirojena nadarjenost in sila ne moreta prav razviti, ako ni dobre šole. Razmere v Franciji so se pa končno premenile. Frankobrod-